

دیدگاه تخصصی

پاییز ۱۴۰۱

تبادلات فرهنگی چین با کشورهای عربی

پژوهشکده سیاستگذاری
دانشگاه شریف

دیدگاه تخصصی فرهنگ و صنایع خلاق دیپلماسی فرهنگی تبادلات فرهنگی چین با کشورهای عربی در نینگشیا مهسیما عبداللهیان محمدعلی امینی مهرماه ۱۴۰۱ آذرماه ۱۴۰۱ اندیشکده حکمروانی فرهنگ و صنایع خلاق	نوع سند حوزه تخصصی برنامه عنوان نگارنده / نگارندگان ناظر کیفی مشاور / مشاوران ارزیاب / ارزیابان موعد تحویل تاریخ انتشار مخاطب / کارفرما
مالکیت فکری و حق تألیف	
توضیح حق تألیف و مالکیت فکری	فرد / مؤسسه

جملات کلیدی
<ul style="list-style-type: none">
- خاورمیانه به دلیل پتانسیل اقتصادی آن ، یک قطب مهم صادراتی برای محصولات چینی و یکی از اهداف استراتژیک دیپلماسی چین محسوب می‌شود.
- اتکا به مسلمانان چین به عنوان میانجی در روابط با سایر کشورهای اسلامی قریب به یک قرن، بخشی از دیپلماسی چین بوده است.

کلمات کلیدی روابط فرهنگی - چین - کشورهای عربی - نینگشیا

نینگشیا^۱ منطقه‌ای خودمختار است و در شمال چین واقع شده و مرکز آن یینچوان^۲ است. ترکیب قومی نینگشیا شامل هان^۳ (چینی) است که اکثریت جمعیت را تشکیل می‌دهند و یک سوم جمعیت نیز به هوی^۴ (مسلمانان چینی) اختصاص دارد (Hsieh & Falkenheim, 2021). نینگشیا و جمعیت مسلمان آن برای یک دهه، یک مرکز مهم فراملی برای تقویت همکاری‌های چین و کشورهای عربی محسوب می‌شود و فعالیت‌ها و همکاری‌های فرهنگی یا اقتصادی بین دو منطقه را نشان می‌دهد. اتکا به مسلمانان چین به عنوان میانجی در روابط با سایر کشورهای اسلامی قریب به یک قرن، بخشی از دیپلماسی چین بوده است. مسلمانان چین همچنین نقش مهمی را در سیاست خارجی فعال و بیرون‌نگر با تکیه بر جاذبه‌های فرهنگی و ایدئولوژیک همراه با انگیزه‌های اقتصادی و مالی ایفا می‌کنند.

نقش مسلمانان چینی در تبادلات فرهنگی با کشورهای عربی

خاورمیانه به دلیل پتانسیل اقتصادی آن، نه تنها به عنوان یک تأمین‌کننده نفت، بلکه به عنوان یک قطب مهم صادراتی برای محصولات چینی، به یکی از اهداف استراتژیک دیپلماسی چین در چهارچوب طرح «یک کمربند- یک جاده» تبدیل شده است. در این راستا مبادلات فرهنگی با این منطقه، ارکان اصلی سیاست چین را تشکیل داده است. نینگشیا تنها منطقه مسلمان‌نشین چین نیست و می‌توان ادعا کرد که سین‌کیانگ که جمعیت آن از نظر فرهنگی به کشورهای مسلمان خارج از کشور نزدیک‌تر است، ممکن است انتخاب بهتری برای مرکز نمایندگی مسلمانان چین باشد. با این حال، نینگشیا، علاوه بر برآورده کردن نیاز فوری توسعه روابط فرهنگی، به عنوان مرکز قابل مدیریت‌تر اسلام و فرهنگ مسلمانان چین، مورد توجه دولت چین است. به طور کلی، مسلمانان هویی که ادعا می‌شود از نظر قومی با هان‌ها مرتبط هستند خود را از طریق اعتقاد مذهبی از اکثریت متمایز می‌کنند و از نظر دولت مرکزی بهتر از اویغورهای سین‌کیانگ که نشان‌دهنده خطر ناآرامی هستند، یکپارچه می‌شوند (Haddad-Fonda, 2019: 19).

پیوند چینی-عربی، یکی از راهبردهای دیپلماسی عمومی با هدف تقویت روابط بین چین و کشورهای خاورمیانه است. جمعیت مسلمان چین به خط مقدم منافع سیاسی و دیپلماتیک و مذاکرات اقتصادی این کشور منتقل شده است. منطقه خودمختار نینگشیا در چین به عنوان فضای فیزیکی جدیدی که میزبان

^۱ Ningxia

^۲ Yinchuan

^۳ Han

^۴ Hui

اقدامات متقابل، دوستی و همچنین تبادل فرهنگی و اقتصادی بین چینی‌ها و اعراب خواهد بود، تعیین شده است. (China's Arab Policy Paper, 2016). در راستای اجرای طرح «یک کمربند - یک جاده»، نینگشیا، به عنوان نقطه ملاقات چینی‌ها و اعراب و به عنوان بستری برای تبادل فرهنگی و اقتصادی بین این دو منطقه، تبادلات چینی-عربی را میسر کرده است (Exnerova, 2017).

وزارت فرهنگ چین از سازماندهی «جشنواره فرهنگ و هنر عربی» و فعالیت‌های مشابه در نینگشیا با دعوت از هنرمندان و مسئولان فرهنگی این کشورها، حمایت می‌کند. همچنین در بینچوان که مرکز پیوند چین و عربی در نینگشیا بود، پارک فرهنگ مسلمانان با عنوان «پل فرهنگی چین و مسلمانان» در سال ۲۰۰۵ تأسیس شده است. این پارک فرهنگی این پتانسیل را دارد که جنبه‌های تبادلات بین چین و اعراب را ارتقا بخشد. از عناصر فرهنگی موجود در این پارک می‌توان به موزه‌ای که خاستگاه مسلمانان چین و ارتباط نینگشیا با جاده ابریشم باستانی را نشان می‌دهد و صحنه اجرا برای موسیقی سنتی هوی و همچنین مسجد بزرگی که میزبان نمایشگاه اسلامی است، اشاره کرد.

یکی از دستاوردهای مهم در پیوند عملی نینگشیا به جهان عرب، پرواز مستقیم منظم بین بینچوان و دبی در امارات متحده عربی است که از سال ۲۰۱۶ شروع به کار کرده است. اگرچه چین به طور کلی و نینگشیا به طور خاص به عنوان مقاصد گردشگری محبوب برای اعراب توصیف شده‌اند اما پروازها معمولاً توسط گردشگران عرب انجام نمی‌شود، بلکه ظرفیت آن‌ها، بیشتر توسط گردشگران چینی که برای توره‌ای خرید به دبی سفر می‌کنند، تکمیل می‌شود. همچنین مسلمانان چینی تلاش می‌کنند تا برای حج از طریق امارات پروازهای خود را انجام دهند.

هر ساله در ماه سپتامبر، اکسپو چینی-عربی یا مجمع اقتصادی-تجاری چین و کشورهای عربی در نینگشیا برگزار می‌شود. به همین دلیل اعراب بیشترین بازدید از نینگشیا را در فصل پاییز انجام می‌دهند. حضور اعراب در این نمایشگاه که از سال ۲۰۱۵ در سالن بین‌المللی نینگشیا برگزار می‌شود، همیشه همراه با هدف مشارکت تجاری نیست؛ بلکه آن‌ها به دعوت دولت می‌آیند و مطابق سیاست‌های اقتصادی دولت در نینگشیا، حداقل تا حدی هزینه سفر آن‌ها به نینگشیا توسط دولت چین پوشش داده می‌شود. این موضوع در زمان برگزاری سایر فعالیت‌های مشترک چینی-عربی در نینگشیا، از جمله کنفرانس دوستی چین و عرب، کنفرانس فروشندگان چین و عرب، کنفرانس برگزارکنندگان توره‌ای کشورهای عربی و چین و جشنواره بین‌المللی فرهنگ چین و عربی نیز تکرار می‌شود. از دیگر موارد قابل توجه در این زمینه می‌توان به سرمایه‌گذاری در احداث پروژه «دروازه چینی-عربی»^۵، پارک ورزشی چین-عربی، مرکز بهداشت بین‌المللی چین-عربی، دهکده دانش چین-عربی، احداث کمپ تفریحی چینی-عربی، تنظیم سیاست‌های تولید غذای حلال توسط وزارت کشاورزی چین، تأسیس دانشگاه بین‌المللی برای دانشجویان عرب و ترجمه آثار ادبیات چینی و ترویج آن‌ها به زبان عربی اشاره کرد (Ptáčková & others, 2021: 166).

^۵ China Arab Gate

به نظر می‌رسد که در واقعیت تصویر مرکز چینی-عربی در نینگشیا بر اساس منافع متقابل برای بخش‌های خصوصی و دولتی ساخته شده است. در برخی موارد، فرهنگ مسلمانان و ارتباط چین و اعراب تنها ابزاری برای منافع اقتصادی شده است و دولت می‌تواند از آن برجسب در ترویج بین‌المللی مبادلات فرهنگی و اقتصادی استفاده کرده و آن را به عنوان بخشی از سیاست خود در قبال کشورهای مسلمان در خاورمیانه و آسیای مرکزی و همچنین بخشی از «ابتکار کمربند-جاده» معرفی کند.

جمع‌بندی

هدف توسعه نینگشیا به عنوان مرکز چینی-عربی تأکیدی بر امکان سرمایه‌گذاری در ساختارهای فرهنگی-مذهبی محلی مسلمانان بود. از نقطه نظر ملی، توسعه نینگشیا پتانسیل جذب سرمایه‌گذاری‌های اضافی از خارج از کشور را از طریق برجسب چینی-عربی دارد. همکاری اقتصادی بین نینگشیا و اعراب می‌تواند تأثیر مثبتی بر اقتصاد عمومی چین داشته باشد. علاوه بر این، چین در نهایت می‌تواند تصویر خود را به‌عنوان یک سرکوبگر مسلمانان (مانند نگاهی که در بین مسلمانان در رابطه با مسئله سین‌کیانگ وجود دارد) بهبود بخشد و در عوض خود را به عنوان حامی فرهنگ مسلمانان نشان دهد. این برنامه مطابق با اهداف دیپلماسی فرهنگی چین بود که فرهنگ اسلامی در چین را ابزار مهمی برای ارتقای این کشور و بهبود وجهه آن در کشورهای عربی معرفی می‌نمود.

منابع

- China's Arab Policy Paper. (2016). http://news.xinhuanet.com/english/china/2016-01/13/c_135006619.htm.
- Exnerova, Vera.(2017). Introducing Transnationalism Studies to the Field of Public Diplomacy. *The Journal International Communication* 23: 186–199.
- Haddad-Fonda, Kyle.(2019). What Knowledge Is Sought in China? Arab Visitors and Chinese Propaganda. *Dirasat* 48. Riyadh: King Faisal Center for Research and Islamic Studies.
- Ptáčková, Jarmila; Klimeš, Ondřej ; Rawnsley, Gary. (2021). *Transnational Sites of China's Cultural Diplomacy : Central Asia, Southeast Asia, Middle East and Europe Compared*, palgrave macmillan.

پژوهشکده سیاست‌گذاری
دانشگاه شریف

spri.sharif.ir

spri@sharif.ir

[sharif.policy](https://www.instagram.com/sharif.policy)

[sharif-policy](https://www.linkedin.com/company/sharif-policy)

t.me/spri1

تهران، بلوار تیموری، میدان تیموری، محوطه آموزش دانشگاه شریف،
پژوهشکده سیاست‌گذاری دانشگاه شریف

۰۲۱-۶۶۰۶۵۱۴۰